

Nytt kunskapscenter för barn och unga med kombinationen diabetes och neuropsykiatriska svårigheter

Diabetes typ 1 är en sjukdom som ställer krav på att det drabbade barnet eller ungdomen och dess närmsta omgivning tar fullt ansvar över den egna vården. Varje dag ställs barnet eller tonåringen med familj inför ständiga beslut om åtgärder för att justera blodsockret. Besluten behöver ta hänsyn till en mängd faktorer: aktuellt sockervärde, antal gram kolhydrater i maten, insulindos, fysisk aktivitet m.m. En god egenvård ställer krav på långsiktig planering, fasta rutiner, och att komma ihåg en mängd olika saker utan att bli distraherad, glömma eller tappa bort något på vägen. För barn och ungdomar med neuropsykiatriska svårigheter är dessa uppgifter särskilt utmanande och ibland oöverstigliga.

Neuropsykiatriska svårigheter innebär medfödda och långvariga svårigheter inom ett eller flera funktionsområden som exempelvis uppmärksamhet, kommunikation, samspel och inläring. I vissa fall innebär svårigheterna en funktionsnedsättning såsom ADHD eller autism. Studier har påvisat att barn och unga med neuropsykiatriska svårigheter har generellt sämre blodsockerkontroll^{1,2,3}, och därmed löper ökad risk för allvarliga medicinska konsekvenser. Sammanfattningsvis ses ett stort behov av ökad kunskap om hur vi kan identifiera och hjälpa dessa barn och deras föräldrar redan i ett tidigt skede^{1,4}.

Karolinska Universitetssjukhuset har nu fått i uppdrag av Hälso- och sjukvårdsnämnden att skapa ett regionalt kunskapscentrum för barn och unga med diabetes typ 1 och neuropsykiatriska svårigheter. Uppbyggnaden av kunskapscentret pågår under 2019 och är just nu i en uppstartsfas.

Kunskapscentrets arbete syftar till att:

- **Kartlägga kunskapsläget** om målgruppen barn och ungdomar som har neuropsykiatriska svårigheter och diabetes typ 1 i kombination.
- Ta fram arbetssätt för Stockholms Läns Landstings barndiabetesverksamheter för att **upptäcka dessa barn/ungdomar i ett tidigt skede.**
- Arbeta för **kunskapsspridning.**

- Delta i utveckling av lämpliga **vårdprocesser, behandlingsmetoder eller verktyg** som kan förbättra barnens/ungdomarnas egenvård och hälsa.

Projektteamet består av:

Torun Torbjörnsdotter, överläkare, PhD, PF Barnendokrina och metabola sjukdomar

Elsa Håkansson, leg. Psykolog, FO Medicinsk Psykologi / KNUT-teamet, Barnneurologen

Anna Bengtsson Strandqvist, leg. Psykolog, PhD, FO Medicinsk Psykologi / PF Barnendokrina och metabola sjukdomar

Katarina Hedman Lindström, överläkare, PhD, KNUT-teamet, Barnneurologen

Liselotte Söderström, t.f. patientflödeschef, PF Barnendokrina och metabola sjukdomar

Pernilla Bergman, Leg. psykolog, funktionsenhetschef Neuropsykologi Barn, FO Medicinsk Psykologi

Referenser:

- (1) Lindblad et al. (2017). Adolescents with type 1 diabetes mellitus and attention-deficit/hyperactivity disorder require specific support from healthcare professionals. *Acta Paediatrica (106)* 1994-1997.
- (2) Nylander et al. (2013). Children and adolescents with type 1 diabetes and high HbA1c – a neurodevelopmental perspective. *Acta Paediatrica (102)* 410-415.
- (3) Nylander et al. (2018). Self- and parent-reported executive problems in adolescents with type 1 diabetes are associated with poor metabolic control and low physical activity. *Pediatric Diabetes (19:1)* 98-105.
- (4) Wasserman et al. (2015). Practical strategies to enhance executive functioning and strengthen diabetes management across the lifespan. *Current Diabetes Reports (15:52)*.